

Er is geen stoppen aan...

Dat zijn werk vaak lastig te duiden is, vindt de Vlaamse regisseur en choreograaf Wim Vandekeybus alleen maar goed. “In een wereld die zo concreet is als de onze is het belangrijk om een vreemd universum, een vreemde woestijn te kunnen binnenstappen.” Woensdag opent Vandekeybus’ gezelschap Ultima Vez het Julidans-festival in Amsterdam.

door Astrid van Leeuwen

Voor een choreograaf die naam maakte met voorstellingen als *Her Body Doesn't Fit Her Soul*, *Montains Made of Barking* en *Bereft of a Blissul Union*, zijn de titels van zijn recente producties opvallend kort en simpel: *Puur*, *Spiegel*, *Menske* en – de jongste creatie – *nieuw Zwart*. En dat is, erkent Wim Vandekeybus (45), geen toeval. “Ik wilde in het begin zó veel zeggen. Maar inmiddels weet ik dat je met mínder vaak juist méér kunt zeggen. Mijn werk is nog steeds complex, maar binnen die complexiteit streef ik naar een zo groot mogelijke eenvoud.”

Dat begint al bij de voorbereiding. “Schreef ik vroeger twee dikke notaboeken vol, nu begin ik haast met niks” – al bestaat dat ‘niks’ nog altijd uit zo’n twintig bladzijden aantekeningen. En: was de voorstellingstitel vroeger het eerste wat hij bedacht, de basis voor *nieuw Zwart* werd, ‘onder het genot van drie pinten’, gelegd tijdens een gesprek met Mauro Pawlowski, componist en gitarist van de Belgische indie-rockband dEUS.

In de voor hem zo typerende, met Engels doorspekte woordenlawine brandt Vandekeybus los: “Mauro en ik spraken over ‘the tribal’, over in trance raken, instincten, herfst- en lenterituelen, over ‘the birth line’, ‘the crash line’... We praten zelden over werk, gaan puur op ons gevoel af. Ons idee was om één wilde, ononderbroken scène van een uur te maken.” Daarbij putte Vandekeybus inspiratie uit een concert van de Amerikaanse rockband Mars Volta dat hij in Los Angeles zag: “Een ongelooflijke trip, waarbij de energie nooit neervalt, continu is, zonder voorgekauwd of gecultiveerd te zijn.”

Datzelfde heeft hij in *nieuw Zwart* willen neerzetten: “Het gevoel dat er, zodra je eraan begint, geen stoppen meer aan is.” De voorstelling bevat, zegt hij, wel ‘enkele ankerpunten’, maar: “Na *Menske*, dat – de naam zegt het al – over mensen ging, wilde ik dit keer werken met ‘creatures’. Wezens in en aan wie niets herkenbaars te ontdekken valt, omdat ze vertrekken vanuit een totaal andere logica dan de mens.” Misschien, veronderstelt hij, om zijn afkeer van de functionaliteit en rationaliteit van theater te laten blijken. “Ik ben als maker meer bezig om mijn eigen mythologie uit te vinden. Ik zou het absurd vinden om een stuk over de wereldcrisis of de politieke situatie in België te maken.”

Bewust wilde hij daarom in *nieuw Zwart*, anders dan in eerdere producties, geen film of tekst gebruiken. Toch zwichtte hij uiteindelijk voor twee gedichten van de Vlaamse schrijver Peter Verhelst. “Maar”, haast hij zich te zeggen, “die moeten niet rationeel worden uitgelegd. Ik zie ze meer als muziek, als een energetische bol. Ze gaan over iemand die zoekende is, die steeds weer een nieuwe berg graaft, altijd het idee heeft verder te moeten zoeken en uiteindelijk thuiskomt. Daarbij incarneert hij zichzelf voortdurend – als ‘the Almighty’, een boom, een sterk iemand, een zwak iemand, een hotdog...”

De tekst spreekt hem, zegt hij, aan omdat deze niet voor één uitleg vatbaar is. Daarbij is de vergelijking met Vandekeybus zelf snel gemaakt. Ten behoeve van *nieuw Zwart* vernieuwde de Vlaming zijn hele gezelschap. “Ik was te gehecht geraakt aan de oude dansers. Ik kan geen gedaantewisseling ondergaan zoals in Ovidius’ *Metamorphoses*, ik blijf dezelfde. Maar ik voel me wel een bron van fantasie en energie, die niet in routine wil verzanden, en daarom, noem het destructief, met de borstel door zijn gezelschap is heengegaan.”

Ultima Vez met *nieuw Zwart*: 1 en 2 juli in de Stadsschouwburg Amsterdam. Voor info:  
[www.julidans.nl](http://www.julidans.nl) of 020-624.23.11.